

Daniela Prša, mag. inf. sc.
Osnovna škola „Anž Frankopan“ Kosinj
Gornji Kosinj 49
53023 Kosinj

Stručni rad
Primljeno: 14.04.2020.
Odobreno: 10.10.2020.

UNIŠTAVANJE KNJIŽNICA U LICIMA NA LINIJAMA RAZGRANIČENJA ZA VRIJEME DOMOVINSKOG RATA

U radu je prikazan razmjer uništavanja gradskih knjižnica i čitaonica te školskih knjižnica na ličkom području u Domovinskom ratu. Prikazana je borba knjižničara, korisnika i vojske za spašavanje što većeg dijela knjižnog fonda, ali i obnova knjižnica nakon svakog napada. Cilj ovog rada je analizirati, objasniti i prikazati razmjere uništavanja te posljedice tih aktivnosti na daljnji razvoj knjižnica koje su se nalazile na linijama razgraničenja za vrijeme Domovinskog rata. Svrha rada je rasvijetliti razmjere ratnih uništavanja te prikazati važnost knjige za čovjeka na primjeru knjižničara i čitatelja u ratnim stradanjima. Metodologija u ovom radu je proučavanje knjiga, novinskih članaka i ljetopisa na temu uništavanja knjižnica i njihovih knjižnih fondova.

Ključne riječi: ratna uništavanja, Lika, Domovinski rat, knjižnice, obnova

Uvod

Važnost knjige, tj. knjižnica za čovjeka davno je potvrđena. Nažalost, u ratovima se nisu uništavali samo ljudski životi nego i knjižnice i ostala kulturna baština određenog naroda. U radu će se opisivati uništavanje 11 knjižnica, od toga 2 gradske i 9 školskih knjižnica na području Like za vrijeme Domovinskog rata. Na popisu se nalaze Gradska knjižnica i čitaonica u Gospiću, Gradska knjižnica u Otočcu, knjižnica OŠ dr. Jure Turića Gospić, knjižnica OŠ Otočac, knjižnica Srednjoškolskog centra Otočac, knjižnica OŠ Otočac (PŠ Kompolje), knjižnica OŠ „Stanko Opsenica“ Teslingrad¹, knjižnica Srednjoškolskog centra „Nikola Tesla“ Teslingrad, knjižnica OŠ „Stanko Opsenica“ (PŠ Mušaluk), knjižnica OŠ „Stanko Opsenica“ (PŠ Široka Kula) te knjižnica OŠ Perušić. Navedene knjižnice odabrane su jer su smještene u školama odnosno mjestima na liniji razgraničenja između područja pod kontrolom pobunjenih Srba² i neokupiranog područja za vrijeme Domovinskog rata.

Nažalost, malo literature se odnosi na podatke o uništenosti škola, školskih i gradskih knjižnica u Domovinskom ratu, a posebice ako govorimo o prostoru Like. Pronađena literatura pisala se na lokalnoj razini obuhvaćajući jednu ili dvije ustanove. U radu su se sjedinili pronađeni podatci o uništavanju knjižnica uz prikaz knjižničnih fondova tih knjižnica prije, tijekom i nakon Domovinskog rata.

Od navedenih školskih knjižnica, tri su bile na okupiranom području i potpuno su uništene: knjižnica OŠ „Stanko Opsenica“ Teslingrad, knjižnica Srednjoškolskog centra „Nikola Tesla“ Teslingrad i knjižnica OŠ „Stanko Opsenica“ (PŠ Široka Kula). Od šest preostalih školskih knjižnica na ličkom bojištu potpuno je uništena i neobnovljena knjižnica OŠ Otočac (PŠ Kompolje), djelomično je uništena i neobnovljena knjižnica OŠ „Stanko Opsenica“ (PŠ Mušaluk) te je djelomično uništena, ali obnovljena knjižnica OŠ Perušić. Gradska knjižnica i čitaonica u Gospiću i Gradska knjižnica u Otočcu djelomično su uništene i obnovljene. Cilj ovog rada je, uz pomoć novinskih članaka, analizirati, objasniti i prikazati razmjere ratnih uništavanja i način na koji su te aktivnosti utjecale na razvoj knjižnica na odabranim primjerima iz Gospića, Ličkog Osika, Perušića i Otočca.

U ratovima agresor ne okupira samo strani teritorij nego nastoji uništiti naciju, njezinu kulturu, povijest i sjećanje. Agresor je i u Domovinskom ratu uništio crkve, škole, arhive, kulturne i povijesne spomenike, knjižnice, sve što čini kulturu jednog

¹ Teslingrad je naziv za okupirani dio naselja Lički Osik.

² Početkom Srpske pobune na okupiranom području Republike Hrvatske uz pomoć Jugoslavenske narodne armije 1991. stvorena je Srpska Autonomna Oblast Krajina (SAO Krajina), koja mijenja naziv 19.12.1991. u Republika Srpska Krajina, koja je egzistirala do vojno-redarstvene operacije Oluja (4.8.-7.8.1995.)

naroda. Uništavajući knjižnice, uz oštećenja ili uništenja samih zgrada, istu sudbinu je doživljavao i knjižni fond. No ipak su tijekom zračnih uzbuna i knjižničari i čitatelji zajedno pokušavali zaštititi oštećene zgrade te spremati knjižnu i arhivsku građu na sigurnije mjesto.³

Gradska knjižnica i čitaonica Gospić

Centar Gospića je osim poznatog šetališta i malih parkova poznat i po znamenitostima i kulturnim ustanovama. Jedna od tih ustanova je i prepoznatljiva zgrada u kojoj je bila smještena Gradska knjižnica i čitaonica uz Dom kulture i kinodvoranu. Nakon Domovinskog rata mijenja ime u Samostalna narodna knjižnica Gospić i premješta se na novu lokaciju uz Kulturno-informativni centar. Knjižnica je počela s radom 1947. g., a službeno je osnovana 1953. g., imala je početni fond od 4000 svezaka.⁴ Uspješan rad knjižnice prekinut je 1991. izbijanjem Domovinskog rata, kad dolazi do većih oštećenja knjižničnog fonda te prostora knjižnice. Ubrzo, još u ratnim uvjetima, uz pomoć Ministarstva kulture, knjižnica ponovno započinje s radom, popunjava se knjižnični fond, a u članstvo prima velik broj branitelja te u takvim okolnostima postiže izvanredne rezultate.⁵

Knjižnica je prva oštećenja pretrpjela 29. kolovoza 1991. g. tijekom prvog napada na grad, a nova oštećenja uzrokovana su daljnjim svakodnevnim napadima na grad. Sljedeće teško oštećenje pretrpjela je 25. listopada 1991., kad je tenkovska granata uništila vanjski zid zgrade.⁶ Prijeratni fond knjižnice sadržavao je 23 771 svezak knjiga, 18 naslova novina i časopisa, a tijekom ovog napada uništena je računalna i audiovizualna oprema, uništen je dječji odjel knjižnice, a kasnijom revizijom utvrđeno je oštećenje (gubitak) 922 knjige, a sveukupna procjena štete iznosila je 31 100 DEM.⁷

Šteta bi bila i veća da se knjižnica nije postupno obnavljala nakon svakog napada. Prozori su prekrivani plastikom i stavljane su drvene barijere da bi se tijekom napada zaštitio knjižni fond, očuvala preostala oprema i prostorije. Danonoćni napadi na grad i knjižnicu kao i opasnost za ljudske živote uzrokovali su prestanak rada knjižnice od 25. listopada 1991. g. do 1. ožujka 1992. g. Tada se, unatoč daljnjoj opa-

³ APARAC - GAZIVODA, Tatjana. *Wounded libraries in Croatia*, 1993.

⁴ Samostalna narodna knjižnica Gospić, URL: <https://snk-gospic.hr/sample-page/> (2019-08-09)

⁵ Samostalna narodna knjižnica Gospić, URL: <https://snk-gospic.hr/sample-page/> (2019-08-09)

⁶ APARAC- GAZIVODA, Tatjana. *Wounded libraries in Croatia*, 1993.

⁷ ČELIĆ-TICA, Veronika. *Hrvatske knjižnice na meti*, 1993.

snosti, ali rjeđim napadima, knjižnica ponovno otvara u manjem prostoru i počinje raditi, ali bez dječjeg odjela.⁸

Za vrijeme ratnih zbivanja organizirale su se mnoge akcije kako bi se obnovio fond razrušene knjižnice u Gospiću. Darovale su se knjige za djecu i vojnike, časopisi, nova računala i lektire. Pomoć je stizala iz svih krajeva Hrvatske koji nisu bili pogođeni ratom, pa čak i iz SAD -a.

Jedan od pokretača tih dobrotvornih akcija bila je Družba „Brać hrvatskog zma-ja“, koja je darovala knjige za najmlađe kako bi se obnovio fond dječje literature koji je uništen u napadu 25. listopada 1991. g.⁹ Tiskara Rijeka također je organizirala dobrotvornu akciju „Darivanje knjiga porušenim bibliotekama Hrvatske“, među kojima se na popisu našla i Gradska knjižnica i čitaonica Gospić, u kojoj su sudjelovali građani Rijeke, okolice i drugih mjesta.¹⁰

Stanovništvo Gospića, njegovi građani, knjižničari i vojnici sudjelovali su u sanaciji Doma kulture, u kojem se nalazila knjižnica, vodeći brigu o kulturnim ustanovama u samim ratnim zbivanjima. Gospođa Danica Subašić, voditeljica knjižnice, zahvalila je u časopisu *Vila Velebita* na pomoći oko sanacije. U časopisu se navodi da je Republički fond za sanaciju u obnovu knjižnice uložio 1,3 milijuna HRD.¹¹ Za vrijeme rata gospićki knjižničari prisustvovali su otvorenju vinkovačke knjižnice i otvorenom stolu na kojem su već tada predstavili plan obnove knjižnica u Gospiću i okolici.¹² Provodeći u djelo plan obnove, postigli su da knjižni fond nakon rata sadrži 4000 audio i videozapisa te 60 000 knjižnih jedinica (značajno povećanje s obzirom na to da je predratni fond imao 23 771 svezak knjiga).¹³

Knjižnica OŠ dr. Jure Turića Gospić

Tijekom Domovinskog rata razorne granate pogadale su i zgradu Osnovne škole dr. Jure Turića, a samim time i školsku knjižnicu. Škola je direktno pogođena s 20 neprijateljskih granata, a 50-ak ih je palo u okolici škole.¹⁴ Knjižni fond do agresorskih napada sadržavao je oko 10 000 knjiga. Tijekom navedenih granatiranja uništeno je oko 2 000 knjiga, a ostatak je teže oštećen.

⁸ APARAC-GAZIVODA, Tatjana. *Wounded libraries in Croatia*, 1993.

⁹ D.V., „Knjige za najmlađe“ *Večernji list*, 10. 1. 1993.

¹⁰ J.V., „Knjiga porušenim bibliotekama Hrvatske“ *Večernji list*, 10. 1. 1993.

¹¹ I.D., „Sanacija Doma kulture“ *Vila Velebita*, 27. 10. 1992.

¹² V.P., „Gospićki knjižničari u Vinkovcima“ *Novi list*, 29. 10. 1992.

¹³ Samostalna narodna knjižnica Gospić, URL: <https://snk-gospic.hr/sample-page/> (2019-08-09)

¹⁴ Školski kurikulum za školsku godinu 2018./2019. , URL: <http://www.os-gospic.hr/skolski-kurikulum/> (2019-08-09)

U svrhu obnove fonda knjižnice Osnovna škola „Kozala“ iz Rijeke poslala je oko 1500 knjiga za školsku knjižnicu u školi u Gospiću. U knjižnici su još nedostajale kompletne enciklopedije, djela suvremenih hrvatskih pisaca i oprema za knjižnicu.¹⁵ U dobrotvorne akcije uključila se i Udruga „Hrvatska pozadinska fronta“ iz Zagreba pomažući Gradskoj knjižnici i čitaonici te srednjoj i osnovnoj školi u Gospiću u prikupljanju obavezne školske lektire prema novim školskim programima.¹⁶ Knjižnica je u potpunosti obnovljena 2005. godine zahvaljujući i pomoći Nacionalne i sveučilišne knjižnice, a sve te dobrotvorne akcije i naponi omogućili su ratnim generacijama učenika kvalitetno obrazovanje i razvoj čitalačke kulture.

Gradska knjižnica Otočac

Grad Otočac je prepoznatljiv po svojim povijesnim zgradama i kulturnim ustanovama te događanjima vezanih uz njih. Upravo su ratna razaranja pored stambenih objekata zahvatila staru jezgru grada u kojoj su navedene povijesne zgrade i kulturne ustanove te nisu mimoišli ni gradsku knjižnicu. Samim početkom Domovinskog rata 1991. knjižnica je pretrpjela dva teška napada, srbo-četničke artiljerije uništene su staklene površine, strop, unutrašnjost i dio knjižnog fonda.¹⁷

Povijesna vrijednost knjižnice je njezino datiranje iz 1843. g., kada je utemeljena. Kulturna vrijednost je fond knjižnice koji je do ratnih razaranja sadržavao 8000 svezaka knjiga, a iznos štete na zgradi i knjižnom fondu procijenjen je na 50 000 DEM.¹⁸ Šteta bi sigurno bila i veća da djelatnici knjižnice nisu sanirali štetu pod stalnom općom opasnosti, pa je za korisnike knjižnica bila stalno otvorena.¹⁹ Vrijeme prekida neprijateljskih djelovanja iskorišteno je za obnovu uz pomoć sredstava Ministarstva kulture, grada i vlastitih sredstava. Knjižnica je osuvremenila Dječji kutak, koji je otvoren za male čitatelje 3. lipnja 1993. g. Fond od 1000 slikovnica i knjiga složen je na drvene police, a igračke i didaktička pomagala (oko 1500) u ormare kako bi kroz igru najmlađi naučili voljeti knjigu.²⁰ Osim obnavljanja zgrade i unutarnjeg prostora knjižnice, provodile su se akcije tijekom i nakon Domovinskog rata da bi se fond knjiga obnovio. U tom razdoblju fond knjiga obogaćen je za 3000 svezaka pa sredinom 1997. g. fond knjiga iznosi 12 200 knjiga. Knjige su pribavljene

¹⁵ KUKEC, Alojzije. *Ratni vihor u Gospiću i okolici 1991-1994.*, 2014.

¹⁶ D.S., „Pomoć pozadinske fronte“ *Vila Velebita*, 15. 03. 1993.

¹⁷ GOMERČIĆ, Vesna. *Knjižnica u Domovinskom ratu*. 1997., 92-93.

¹⁸ ČELIĆ-TICA, Veronika. *Hrvatske knjižnice na meti*.

¹⁹ GOMERČIĆ, Vesna. *Knjižnica u Domovinskom ratu*. 1997., 92-93.

²⁰ Isto, 92.

ne kupnjom, ali i donacijama članova, knjižnica, tvrtki i škola.²¹ Knjižni fond se od tada povećao i danas sadrži 19 500 knjižnih jedinica, što više od dvostruko nadmašuje prijeratni od 8000 svezaka knjiga.²²

Knjižnica Osnovne škole Otočac i knjižnica Centra za odgoj i usmjereno obrazovanje Otočac

Fond knjižnice Osnovne škole Otočac prije razaranja sadržavao je 5000 svezaka knjiga. Tijekom rata u novim uzbunama i napadima gubi se dio fonda knjižnice, šteta nije procijenjena.²³ Škola je 18. rujna 1995. promijenila naziv u Osnovna škola Zrinskih i Frankopana Otočac.²⁴ Knjižnica i škola obnovljene su i nastavile su s radom. Knjižni fond danas sadrži oko 15 000 naslova, a pored knjižne građe u knjižnici su dostupni i multimedijски izvori.²⁵ Iako je knjižni fond pretrpio znatnu štetu, a podatci nisu odgovarajuće vođeni ili su izgubljeni, nakon rata se uspijeva trostruko obnoviti. Nažalost, nema podataka o voditeljima dobrotvornih akcija te akcija građana i knjižničara koje su pridonijele obnavljanju knjižnog fonda.

Na području Osnovne škole Zrinskih i Frankopana Otočac prije izbijanja Domovinskog rata djelovalo je osam osnovnih škola i još osam područnih odjela.²⁶ Kao primjer tadašnje osnovne škole, a danas područne škole, koja se nalazila na liniji razgraničenja, istakla bih primjer Područne škole Kompolje, čija je zgrada pretrpjela velika oštećenja, knjižnica je razorena, cijeli fond je uništen. Fond je prije ratnih razaranja sadržavao 500 svezaka knjiga koje su potpuno uništene, a šteta na potpunom objektu škole procijenjena na 73 000 DEM.²⁷ Škola je obnovljena i nastavila je s radom nakon Domovinskog rata. Mali broj učenika do 4. razreda rezultirao je time da knjižnica više ne postoji. Mala udaljenost od grada Otočca i matične škole omogućuje da učenici i nastavnici posuđuju svu potrebnu građu iz školske knjižnice u matičnoj školi.

²¹ Isto, 93.

²² Narodna knjižnica Otočac, URL: <http://narodnknjiznicaotocac.hr/opci-podaci/> (2019-08-09)

²³ ČELIĆ-TICA, Veronika. *Hrvatske knjižnice na meti*.

²⁴ OŠ Zrinskih i Frankopana Otočac, URL: <http://os-zrinskihifrankopana-otocac.skole.hr/skola/povijest> (2019-08-09).

²⁵ OŠ Zrinskih i Frankopana Otočac, URL: <http://os-zrinskihifrankopana-otocac.skole.hr/knjiznica> (2019-08-09).

²⁶ OŠ Zrinskih i Frankopana Otočac, URL: <http://os-zrinskihifrankopana-otocac.skole.hr/skola/povijest> (2019-08-09).

²⁷ ČELIĆ-TICA, Veronika. *Hrvatske knjižnice na meti*, 1993.

Knjižnice na području Perušića i Ličkog Osika

Perušić je bio na samoj liniji obrane u Domovinskom ratu pa je, kao i ostala naselja, granatiran, čime su oštećene privatne kuće, javni objekti te prostorije škole i školske knjižnice. Fond knjižnice prije ratnih razaranja sadržavao je 3000 svezaka knjiga. U stalnim napadima na Perušić stradaju zgrada osnovne škole i knjižnica čiji je knjižni fond uništen ili oštećen, a šteta nastala na knjižnom fondu nije procijenjena.²⁸ Gradska knjižnica Gospić je unatoč teškoj financijskoj situaciji poklonila 55 naslova iz dječje književnosti i povijesne građe školskoj knjižnici OŠ Perušić da bi mogla nastaviti s radom u tim ratnim zbivanjima.²⁹ Škola i školska knjižnica tijekom i nakon rata nastavile su s radom, ali nema dostupnih podataka o stanju knjižnog fonda.

OŠ „Stanko Opsenica“ nalazila se u okupiranom području u dijelu naselja Lički Osik, koji su okupatori preimenovali u Teslingrad. S obzirom na to da se škola nalazila vrlo blizu prvih borbenih linija, nastava se u njoj nije mogla održavati, a sama zgrada škole, pa tako i knjižnica, pretrpjela je velika oštećenja, tako da su osnovna škola i Srednja škola Nikola Tesla nastavu izvodile u istoj zgradi. U ratu je knjižni fond poprilično uništen, oštećen i izgubljen, a sačuvan je samo neznatni dio fonda knjižnice. Fond knjižnice Srednjoškolskog centar „Nikola Tesla“ prije ratnih razaranja sadržavao je 5000 svezaka knjiga. Ratna šteta na objektu te škole procijenjena je na 375 000 DEM.³⁰ Vojno-redarstvenom akcijom Oluja hrvatska vojska je oslobodila i ovaj dio naselja Lički Osik. Danas osnovna škola u Ličkom Osiku nosi ime po prvom hrvatskom predsjedniku dr. Franji Tuđmanu, a srednja škola nakon Domovinskog rata više nije počela s radom. Fond knjižnice koji je zatečen nakon završetka rata bio je potpuno neodgovarajući u suvremenom školstvu Republike Hrvatske, trebalo ga je zamijeniti knjigama pisanim na latinici. Tako osnovna škola i knjižnica nastavljaju s radom, uz potpunu obnovu zgrade, a potpuno novi knjižni fond sadrži 9 700 svezaka.³¹

Učenici koji su živjeli u neokupiranom djelu naselja Lički Osik nastavili su svoje školovanje kao škola u progonstvu u selu Mušaluk, u bivšoj područnoj školi. Nastava se održavala u samo jednoj učionici u kojoj se nalazio i dio knjižne građe, spašene iz matične osnovne škole u Ličkom Osiku.³² To malo spašene građe nije bilo dovoljno da zadovolji obrazovne potrebe učenika. Nacionalna i sveučilišna knjižnica i Hrvatski prosvjetni sabor darovali su stotinjak knjiga osnovne lektire.³³ Godine 1997. učenici iz Ličkog Osika vratili su se u svoju matičnu školu, a Područna škola Mušaluk je obnovljena i radila je do 2009. g., dok je bilo učenika koji su je pohađali.

³³ M.S. „100 knjiga školi u Mušaluku“ *Vila Velebita*, 23. 10. 1992.

U selu Široka Kula prije izbijanja Domovinskog rata također je postojala područna škola i školska knjižnica, kad je 1991. ovo selo okupirano od strane pobunjenih Srba nakon protjerivanja hrvatskog stanovništva, mjesto je pretrpjelo velike ljudske i materijalne gubitke, te je i škola, osnovana davne 1834. godine, potpuno uništena. Ponovo je započela s radom 2011. godine.³⁴ Što se tiče fonda knjižnice ove područne škole, sadržavao je oko 200 svezaka, a u ratu je u potpunosti uništen.³⁵

Zaključak

U pisanju rada o uništavanju knjižnica u Lici na linijama razgraničenja u Domovinskom ratu (1991.-1995.) analizirana je sudbina 2 gradske knjižnice i 9 školskih knjižnica. Na prostoru Like uništen je ili oštećen puno veći broj knjižnica, ali ovaj rad je uzeo u obzir samo one koje su se nalazile u blizini neposrednih linija razgraničenja, odnosno, bolje rečeno, u neposrednoj blizini borbenih položaja između Hrvatske vojske, s jedne, i VRSK i JNA, s druge strane. Od knjižnica koje su se nalazile na okupiranom području, tri ih je u potpunosti uništeno, a tek je ona u osnovnoj školi u Ličkom Osiku obnovljena. Na području pod kontrolom vlasti Republike Hrvatske, navedene knjižnice pretopile su znatna oštećenja, većina ih je obnovljena i revitalizirana, izuzev knjižnica u područnim školama koje za potrebe učenika koriste knjižni fond iz matičnih škola. Iako za neke knjižnice, odnosno knjižne fondove nije procijenjena ratna šteta, sveukupno bi ona bila sigurno puno veća od milijun njemačkih maraka.³⁶

Knjižničari i korisnici su na sve moguće načine pokušali zaštititi ostatke knjižnog fonda pojedine knjižnice. Prenosili su ga u druge ustanove, premještali u sigurnije dijelove knjižnice ili su ga korisnici sakrivali po svojim kućama dok se u knjižnici ne osigura sigurno mjesto za knjižni fond. Od navedenih jedanaest knjižnica, četiri su prestale postojati nakon ratnih razaranja, razlozi su ili mali broj učenika ili da je i sama škola nakon rata ugašena. Od sedam knjižnica jedino knjižnica Srednje škole Otočac ima manji knjižni fond nego prije rata, dok je npr. fond Gradske knjižnice i čitaonice Gospić, Gradske knjižnice Otočac i Osnovne škole u Otočcu gotovo dva i pol do tri puta veći od predratnog. Trebala su mnoga novčana sredstva i donacije da bi se obnovili fondovi knjižnica, a školske knjižnice pružile su samo osnovna lektirna djela. Gradovi poput Rijeke i Zagreba, shvaćajući važnost obnove knjižnice

³⁴ MATAIJA, Katarina; MATAIJA, Ivica. *Izložba Blago iz školske škrinjice*, 2015.

³⁵ ČELIĆ-TICA, Veronika. *Hrvatske knjižnice na meti*, 1993.

³⁶ Od jedanaest knjižnica, šteta je procijenjena samo za njih pet i sveukupno iznosi oko 904 000 DEM.

kao i samog mjesta, pomagali su svojim donacijama u obnovi fondova razrušenih knjižnica.

Do podataka o razmjerima uništavanja knjižnica došlo se metodom proučavanja knjiga, novinskih članaka i ljetopisa na temu uništavanja knjižnica i njihovih knjižnih fondova. Nažalost, malo se literature odnosi na Domovinski rat u Lici, odnosno na podatke o uništenosti škola, školskih i gradskih knjižnica.

Bibliografija

Neobjavljeni izvori

Ljetopis Osnovne škole „Stanko Opsenica.“ Teslingrad, 1992/93.

Novine

Novi list (Rijeka), 1992.

Večernji list (Zagreb), 1993.

Vila Velebita (Zagreb), 1992.

Vila Velebita (Zagreb), 1993.

Literatura

APARAC-GAZIVODA, Tatjana. *Wounded libraries in Croatia*. Zagreb: Croatian Library Association, 1993.

ČELIĆ-TICA, Veronika. *Hrvatske knjižnice na meti: vodič*. Zagreb: Nacionalna i sveučilišna Biblioteka, 1992.

GOMERČIĆ, Vesna. „Knjižnica u Domovinskom ratu.“ // *Vjesnik bibliotekara Hrvatske* 40 (1997), br. ¾: 92-93.

KUKEC, Alojzije. *Ratni vihor u Gospiću i okolici 1991-1994*. Rijeka: IKA, 2014.

MATAIJA, Katarina; MATAIJA, Ivica. *Izložba Blago iz školske škrinjice*. Gospić: Državni arhiv Gospić, 2015.

Mrežne stranice

<http://narodnaknjiznicaotocac.hr>

<http://www.os-gospic.hr/skolski-kurikulum>

<http://os-licki-osik.skole.hr>

<http://os-zrinskihifrankopana-otocac.skole.hr>

<https://snk-gospic.hr>

<http://ss-otocac.skole.hr>